

Пасябраваць з Музай

КАЛІ ГІСТОРЫІ — З ЖЫЦЦЯ

ІХ БУДУЦЬ ЧЫТАЦЬ НАВАТ У ЯПОНІІ

Мінская дзевяцікласніца Сафія ВОРСА пакуль не прывыкла, што яе называюць пісьменніцай. Але талент дзяўчыны ўжо ацанілі не толькі ў нашай краіне. На міжнародным літаратурным конкурсе «Новыя імёны» ў Балгарыі яна стала пераможцай у намінацыі «Эсэ», абышоўшы 500 канкурсантаў.

Сафія вучыцца ў сталічнай гімназіі № 4. Апавяданні прыдумляе з дзяцінства. Першымі творамі сталі казкі для малодшай сястры. «Яны былі доўгія і нудныя і ёй не падабаліся, — з усмешкай успамінае дзяўчына. — Але я любіла іх складаць. Гэта былі гісторыі пра насякомых і жывёл».

Чаму школьніца стала пісьменніцай? Вельмі шмат ідэй у галаве, тлумачыць Сафія. План будучых апавяданняў яна не складае: словы надыхаюцца ўнутраны голас. Будучыя творы дзяўчына занатоўвае на паперы або ў тэлефоне.

— Апавяданне часам пішу за 30 хвілін: думкі апырэдджаюць рух рукі. Потым складана гэта ўсё расшыфроўваць, — смяецца. — А бывае, ёсць грандыёзная ідэя, але няма часу, і ты два тыдні над ёй працуеш — па некалькі хвілін у дзень.

Каб трэніраваць свой навык, Сафія шмат чытае. Больш за ўсё яна любіць гістарычныя раманы і фантастыку. Напрыклад, пра прыгоды караля Артура і чараўніка Мэрліна.

З пісьменнікаў падабаецца Марк Твэн.

Таксама Сафія наведвае лекцыі па літаратуры і гурток пры Нацыянальнай бібліятэцы для... маленькіх дзяцей. «Там цікава! — запэўнівае. — Мой стрыечны брат туды хадзіў, і я папрасілася. Нам расказваюць пра пісьменнікаў, гісторыі стварэння кніг».

Школьніцу натхняе прырода, людзі, якія побач, поспехі іншых. Характары большасці сваіх герояў яна спісвае са знаёмых. У апавяданні «Аргалон», якое стала найлепшым на конкурсе ў Балгарыі, расказваецца пра ўзаемаадносіны паміж братамі і сёстрамі. Дзяўчына не хавае: у аснову твора паклала жыццё ўласнай сям'і.

Першы літаратурны конкурс у жыцці дзяўчыны адбыўся два гады таму. Яго праводзіў часопіс «Роднае слова». Пасля гэтага ўсё і закруцілася: дыпламы на розных міжнародных конкурсах, публікацыі ў Літве, Польшчы, Расіі... Рэдакцыя часопіса дапамагла школьніцы выдаць яе першую кнігу — «Дзесяць простых гісторый». На прэзентацыі тых апавяданняў апынуўся лінгвіст з Японіі, якому яны спадабаліся. Ён сказаў, што сюжэты вельмі падобныя да жыцця дзяцей у яго краіне, і прапанаваў перакласці кнігу на японскую.

Крытыку ў свой адрас юная творца чула рэдка.

— Вядома, калі гэта нешта канструктыўнае — раяць, што тут слова можна

было замяніць ці павярнуць інакш сюжэт, — я прыслухваюся.

Бацькі пачынанні дачкі толькі падтрымліваюць. І наогул не абмяжоўваюць праяўленні творчасці. «Сцены — размалёўвай, музыку ў 12 ночы — іграй», — жартуе дзяўчына.

Дзіўна, але ў школьніцы не гуманітарны склад розуму. Мовы ёй даюцца складана. Нашмат лепш «заходзяць» фізіка і матэматыка, і сваю будучую прафесію Сафія хацела б звязаць з гэтымі прадметамі. Не, думае стаць не праграмістам — астраномам. А літаратуру пакінуць як хобі.

Сярод іншых захапленняў — ігра на сінтэзатары і верхавая язда (ёй гімназістка нейкі час займалася прафесійна). Гэты від спорту яна выбрала спантанна: даведалася пра секцыю ад дзяўчыні ў летніку. А дагэтуль чаго толькі ні было: вольная барацьба, лёгкая атлетыка, плаванне, танцы...

Хутка, 23 кастрычніка, у Сафіі прэзентацыя новай кнігі. Апавяданне «Горад сляпых скрыжаванняў» — пра сляпую дзяўчыну: як яна стараецца ўзаемадзейнічаць з іншымі, як свет ставіцца да яе, чым шкодныя стэрэатыпы. Для падлетка — сур'ёзная тэма.

Наталля ЛУБНЕЎСКАЯ.

Урывак з твора Сафіі

можна прачытаць на сайце viazda.by

З гумарам у галаве

«НЯБАЧНАЯ ВАЙНА» ФЁДАРА БУЛКІНА,

ці Якія шляхі вядуць у стэндап?

Стэндап — гэта своеасаблівы маналог з глядачом пра ўласнае жыццё, поўны разважанняў і гумару. «Я размаўляю сам з сабою, таму што я адзіны чалавек, чые адказы мне падабаюцца» — жарт знакамітага амерыканскага стэндап-каміка Джорджа Карліна. Гэты жанр камедыі цяпер актыўна развіваецца ў ЗША, Заходняй Еўропе, ва Украіне і ў Расіі. З 2013 года стэндапам займаюцца і беларускія жартульнікі.

27-гадовы Фёдар БУЛКІН — адзін з найбольш рознабаковых комікаў Мінска — у тэме ўжо больш за чатыры гады. Актыўны і мэтанакіраваны, за гэты час ён паспеў паўдзельнічаць у такіх вядомых камедыйных тэлепраграмах, як «Рассмязы коміка», «Comedy Батл», «Адкрыты мікрафон» ды шматлікіх беларускіх гумарыстычных праектах. Цяпер ён разам з аб'яднаннем Stand Up Union стварае ўласныя. Аднак шлях жартуніка пачаўся для Фёдара нашмат раней, яшчэ на малой радзіме ў Смалявічах...

— **Раскажыце, калі ласка, як вы сталі комікам...**

— Як і многія на постсавецкай прасторы, пачынаў з гульні ў Клубе вясёлых і знаходлівых. Спачатку прыдумляў жарты ў школе. Пасля са зборнай БНТУ прабіліся ў пачатковы афіцыйны лігі Міжнароднага саюза КВЗ. У 2014-м пайшоў адтуль і трапіў на «Comedy Батл». Тады і пачаліся мае выступленні ў вобразе прасцёпкага хлопца са Смалявічаў.

— **А калі перасталі быць «смалявіцкім невукам» і пачалі пісаць маналогі?**

— Пасля некалькіх выступленняў у барах на шоу-вечарынах зразумеў, што камедыя ў вобразе і стэндап-камедыя — вельмі блізкія. Адрозненне толькі ў тым, што ў другім выпадку ты са сцэны расказваеш пра сваё жыццё, пра тое, што хвалюе асабіста цябе і пры гэтым чапляе нечым іншых.

— **Вы былі адным з першых у Беларусі, хто пачаў займацца гэтым жанрам...**

— Амаль. Стэндап у нас з'явіўся недзе ў 2013-м, а я далучыўся праз год. Памятаю, тады арганізоўвалі невялікія вечарыны ў клубе каля станцыі метро «Усход». У ім змяшчалася максімум дваццаць чалавек. Для аўдыторыі жанр быў новы (яшчэ не выходзіла Comedy на канал ТНТ), але ўсё ж памяшканне было заўжды поўнае глядачоў. Я таксама спачатку проста глядзеў, думаў: «О, пацешна», а пасля і сам пачаў пісаць тэксты для выступленняў. Аднак, успамінаю, што яшчэ да гэтага Слава Камісаранка (вядомы стэндапер з Беларусі, рэзідэнт тэлешоу Stand Up. — **Аўт.**) рабіў гумарыстычны канцэрт CheeseCake Factory ў «наргесе», дзе выступала чалавек пяць... Адметна, што ўсе мы не ведалі, што і як пісаць, проста спрабавалі.

— **Магчыма, глядзелі на заходні прыклад, стэндап на англійскай мове...**

— Так і ёсць. Аднак гэта быў толькі пачатак. Далей з'явіліся са-

мыя розныя гумарыстычныя шоу на ТНТ, глядачы нарэшце ўбачылі камедыю па-руску. Спрабаваць сябе ў жанры стэндап захацелі многія. Але не ў кожнага атрымлівалася. Гэта ж зусім адрознае ад КВЗ, дзе і горыч, і радасць ты дзеліш з камандай. У стэндапе ты — адзін. Сам сабе аўтар, акцёр. І калі што якое, вінаваты толькі ты.

«З псіхалагічнага пункту гледжання стэндап — добры варыянт, каб выказацца і высмеяць любую праблему».

— **Колькі комікаў займаецца ў нас гэтым жанрам зараз?**

— Чалавек сорак з усёй Беларусі, з іх дваццаць — у Мінску. А са Смалявічаў я адзін такі. Але, спадзяюся, яшчэ будуць... Бо год таму сітуацыя была горшая: дзве-тры пляцоўкі для выступленняў. Цяпер жа іх больш, як і фарматаў пра-

грам. Вельмі папулярны «Адкрыты мікрафон», куды можа запісацца для выступлення абсалютна любы чалавек.

— **Аднак не кожны можа стварыць якасную і смешную праграму...**

— Гэта так! Для таго каб стаць сапраўдным прафесіяналам, трэба валодаць тэорыяй і, канешне ж, практыкавацца — часцей выходзіць на сцэну. Праграма стэндапа не бярэцца з паветра. Дастаткова адкрыць любую базавую кнігу па пабудове маналогаў. Напрыклад, Джудзі Картэр «Стэндап за 27 дзён». Чытаеш, запамінаеш, пішаш. А паколькі правільны створаны, каб іх парушаць, з кожным новым тэкстам трэба выходзіць за межы стандарту і прыдумляць штосьці сваё, новае, не падобнае ні на што.

— **Зразумела, што напісанне жарту — цяжкая праца. Ці вядома комікам прафесійнае выгананне?**

— Безумоўна! Цудоўна, калі хобі становіцца работай жыцця. Але калі ты ўжо прафесіянал, занятак пачынае надакучаць. Спачатку пачынаеш атрымліваць не такое суперзадавальненне, як раней. Потым можна ўвогуле адчуць агіду да сваёй працы. Быў момант, калі мне зусім не хацелася выступаць: мы з калегамі ў межах праекта аб'ехалі вельмі шмат гарадоў і неверагодна стаміліся. Знаёмае мне і пачуццё поўнай адсутнасці новых ідэй. Калі сядзеш пісаць, а ў галаве — «перакаці-поле». У любым выпадку найлепшыя лекі пры прафесійным выгананні — банальны адпачынак. А потым — зноў у бой.

— **Ёсць меркаванне, што ў стэндап ідуць не ад добрага жыцця...**

— Не заўжды. У любога чалавека, незалежна ад яго ступені заможнасці, ёсць праблемы, якія могуць закрануць і цябе самога. Кожны з нас вядзе вайну, пра якую ніхто і не ведае. Так, некаторыя ідуць у камедыю. Аднак можна ж пайсці і да псіхолага. Дарэчы, з псіхалагічнага пункту гледжання стэндап — добры варыянт, каб выказацца і высмеяць любую праблему. І зала цябе падтрымае!

Нягледзячы на тое што Фёдар ужо дасведчаны комік, ён поўны сіл і жадання ствараць усё больш якасную і рознабаковую камедыю. Відаць, што стэндапер не проста захапляецца сваёй дзейнасцю, а жыве ёй. Рухі, жэстыкуляцыя — энергічныя, голас — бадзёры, у вачах — бляск. Што яшчэ трэба для плённай працы на шляху да прызнання? На думку Фёдара, не хапае медыйнасці і выхаду на інтэрнэт-пляцоўкі.

— Зараз мы ствараем канал на Youtube, куды збіраемся выкладаць запісаныя шоу і праграмы, — дзеліцца ён планами. — Увогуле, гэта трэба было зрабіць яшчэ тры гады таму, каб нас ужо ведалі. Вось на выступленнях прыездных комікаў з Масквы, з вядомага Stand Up Club #1, заўсёды поўныя залы. А ўсё таму, што яны робяць сваё асабістае шоу ў інтэрнэце. Аднак мы не слабейшыя ў творчым плане. Надыхаюцца час пашырыць аўдыторыю. І тады, спадзяюся, усё зменіцца!

А пакуль канал развіваецца, вы кожны тыдзень можаце ўбачыць жыўцом добрых беларускіх комікаў у барах Мінска, патрапіўшы на бясплатны стэндап-шоу, «адкрытыя мікрафоны» і іншыя гумарыстычныя праграмы.

Юлія АДАМОВІЧ, студэнтка IV курса факультэта журналістыкі БДУ.